

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO
WOŁYŃSKIEGO

T R E Ś Ć :

CZĘŚĆ URZĘDOWA:

Poz. 24. Obliczanie 15% dod. dla prac. kontr.
Poz. 25. Wypełnianie świadectw. ukończ. szk.
powsz. Poz. 26. Akcja Ligi M. i R. w szkołach.
Poz. 27. Wymiana pocztówek z Francją. Poz.
28. Zjazd im. Kochanowskiego. Poz. 29. Akta
szkolne z przed 1832 r. Poz. 30. Nauczanie w
szkołach dwujęzycznych. Poz. 31. Obozy i kur-
sy W. F.—Komunikaty: P. Komisja Egz. w Wil-
nie. Woreczki od bilonu. Sanatorjum w Ot-
wocku. Tydzień Emigranta. Kursy wakacyjne
dla kwalif. naucz. Cuda kinematograf. Kwestjo-
narjusz w spr. wierzeń i zwyczajów ludowych
związ. z roślinami. Powołanie na ćwicz. wojsk.
Pryw. kursy inform. przygot. do 2 egz. prakt.
Propaganda L. O. P. P. w szkołach. Wykaz
lekarzy umówionych.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA:

I. K. Wartość kursów wakacyjnych dla kwa-
lif. naucz. szk. pow. N. Nekraszowa—Bibl-
jografia dotycz. koedukacji współpra-
cy domu ze szkołą.

M A J 1930
Nr. 5/67.
ROK VII

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Poz. 24. Obliczanie 15 proc. dodatku dla pracowników kontraktowych płatnych ryczałtowo.

Reskrypt. Min. W. R. i O. P. z dn. 4/III 30. Nr. I. R. 2564/30

Ministerstwo Skarbu pismem z dn. 21 lutego 1930 r. Nr. D. III. 2944/1/29, wyjaśniło, że ustęp 1 okólnika Min. Skarbu L. D. III. 671/1 z dn. 22/III-29 r., podanego do wiadomości za N. I. R. 4090/29 z dn. 3/IV/29 r., należy rozumieć w ten sposób, że prawo pobierania 15 proc. dodatku miesięcznego przysługuje tylko tym pracownikom kontraktowym w służbie państwowej, pobierającym wynagrodzenie ryczałtowe nieprzewyższające kwoty 1.000 zł. miesięcznie, którzy pobierali ten dodatek przed 1 kwietnia 1929 r.

Wobec powyższego pracownicy kontraktowi płatni ryczałtowo, w szczególności zaś nauczyciele nieetatowi publicznych szkół powszechnych, płatni na podstawie rozporządzeń z dn. 1 marca 1926 r. (Dz. U. N. 27 p. 163 i N. 33 p. 204), którzy zostali zaangażowani od dnia 1 kwietnia 1929 r. i później, nie mają prawa do pobierania 15 proc. dodatku.

Naczelnik Wydziału [—] A. Nowak

Poz. 25. Wypełnianie świadectw ukończenia szkoły powszechnej trzy do siedmioklasowej.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dn. 7 marca 1930 t. Nr. II-5502/30

Formularze świadectw ukończenia szkoły powszechnej dla szkół 6 i 7-klasowych (P. 4) oraz dla szkół 3, 4 i 5-klasowych (P. 5) zostały ułożone w ten sposób, że oprócz przedmiotów, udzielanych w ostatnim oddziale, pomieszczono również przedmioty, których uczono zgodnie z programem w oddziałach niższych (przyroda żywa, historia Polski, historia powszechna). Rozróżnienie tych przedmiotów w formularzach świadectw ukończenia szkoły wymaga oczywiście również wpisania przy nich stopni, jakie uczeń otrzymał na świadectwie szkolnym w danym oddziale z każdego z tych przedmiotów. Ponieważ w oddziałach siódmych wyżej wskazanych szkół mogą być uczniowie, którzy do oddziałów niższych (V—VI) uczęszczali do innej szkoły, przeto kierownicy szkół, przyjmując do swej szkoły takiego ucznia, winni żądać od niego odpowiednich świadectw, które będą potrzebne do należytego wypełnienia świadectwa ukończenia szkoły. Po odnotowaniu w księdze głównej oddziału siódmego stopni, umieszczonych na tych świadectwach z nauki wyżej wymienionych przedmiotów, należy świadectwa uczniom zwrócić. W wypadku, gdy uczeń nie może przedstawić świadectw z oddziałów niższych, kierownictwo szkoły zaraz po przyjęciu ucznia nowego do oddziału siódmego winno zwrócić się o nadesłanie wykazu potrzebnych stopni do tej szkoły, względnie szkół, do których uczeń poprzednio uczęszczał. Po otrzymaniu wykazu należy stopnie odnotować w księdze głównej z odpowiednią adnotacją, a wykaz przechować w aktach szkoły.

Minister W. R. i O. P. [—] **Sł. Czerwiński.**

Poz. 26.

Akcja Ligi M. i R. w szkołach.

Okólnik K. O. S. W. Nr. 180 z dnia 21. XII. 1929 r. Nt. 0-23754/29.

Poleski Okr. Oddział L. M. i R. (Brześć n. B. ul. Jagiellońska 16, konto P. K. O. 66/33) komunikuje, że z akcji wyświetlania filmów morskich na terenie Kuratorjum Woł. wpłynęło:

od Inspektoratu Szkolnego w Krzemieńcu	zł. 90 —
„ „ „ „ Równem	„ 61 —
„ „ „ „ Kostopolu	„ 20 —
„ „ „ „ Włodzimierzu	„ 37,30
„ „ „ „ Dubnie	„ 95,35
„ Szkoły Powsz. Nr. 2 „ Lubomlu	„ 64,50

Razem . zł. 368,15

Za powyższą sumę Oddział wysłał pod adresem Kuratorjum książki i broszury propagandowe, traktujące o morzu,

Zwracam uwagę, że zgłoszeń od szkół o przystąpieniu na członków Ligi Morskiej i Rzeczej Oddział dotąd nie otrzymał i zalecam przeprowadzić ponownie odpow. akcję w szkołach.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] **K. Szelągowski.**

Poz. 27. Wymiana korespondencji między młodzieżą polską we Francji i w Polsce.

Okólnik Kurat. O. Szk. Woł. Nr. 5169 z dn. 28. III. 1930.

Odwołując się do okólnika M. W. R. i O. P. z dnia 21. III. 28 w sprawie wymiany pocztówek krajoznawczych przez młodzież polską we Francji i w Polsce, Kuratorjum zwraca uwagę kierowników szkół powszechnych i szkół ćwiczeń przy seminarjach nauczycielskich, których młodzież prowadzi omawianą korespondencję, żeby korespondowały przede wszystkim dzieci młodsze, a to ze względu na poziom rozwoju umysłowego tych dzieci polskich we Francji, dla których korespondencja jest przeznaczona.

Należy również unikać pisania według wspólnego szablonu, często nawet dyktowanego, natomiast należy zachęcać dzieci do korespondowania w sposób indywidualny.

Kuratorjum przypomina równocześnie zarządzenie w sprawie właściwego doboru pocztówek, które winny mieć charakter krajoznawczy.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] **K. Szelągowski.**

Poz. 28. Zjazd naukowy im. J. Kochanowskiego.

Okólnik Kurat. O. S. W. Nr. 11-551730 z dnia 9 kwietnia 1930 r.

Nawiązując do okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 18. III. b. r. Nr. I. Prez.-1347/30 w sprawie Zjazdu naukowego im. Kochanowskiego i zjazdu polonistów, zechcą p. p. dyrektorzy państwowych i prywatnych szkół średn. ogólnokształcących i zakł. kształt. nauczycieli zachęcić nauczycielstwo do jak najliczniejszego wzięcia udziału w zjeździe, Udział ten będzie połączony z wielką korzyścią dla polonistów ze względu na zagadnienia pozostające w związku z dawną literaturą polską, rozpatrywane ze stanowiska całości kultury staropolskiej, — historycy zaś znajdują rzadko nadarżającą się sposobność ujęcia całokształtu kultury politycznej, społecznej i gospodarczej epoki. W kształceniu uniwersyteckim te właśnie kwestje bywają nie dość silnie podkreślane, a właśnie ich znajomość jest szczególnie potrzebna w szkołach średniej. W ramach Zjazdu odbędą się poza referatem także odpowiednie pokazy (wystawa zabytków z epoki renesansu, wystawa druków, koncert muzyki staropolskiej, Odprawa posłów greckich), tak, że kultura polska będzie nie tylko rozpatrywana syntetycznie i

dyskusyjnie, ale także odpowiednio ilustrowana, a nauczyciel, który weźmie udział w Zjeździe, będzie też umiał organizować na miejscu swej pracy podobne pokazy, czy wycieczki z młodzieżą. Komitet Zjazdu nie rozsyła zaproszeń imiennych osobom zatrudnionym w szkolnictwie, gdyż podstawą do udziału w zjeździe będzie dla nauczycielstwa sam okólnik Pana Ministra, a udział, zgłoszony na jego podstawie Komitet Zjazdu przyjmie tak samo, jak od osób zaproszonych indywidualnie.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] **K. Szelągowski.**

Poz. 29.

Akta szkolne z przed 1832 r.

Okólnik Kurat. O. S. W. Nr. 0-5948/30/51.

W związku z okólnikiem Nr. 22163/29 z dnia 14. XI' 1929 r. (Dz. Urz. Kurat. poz. 105) polecam Panom Inspektorom zwrócić specjalną uwagę na archiwa szkolne i, o ile znajdowałyby się tam akta z przed roku 1832, nakazać niezwłoczne wysłanie do Kuratorjum dokładnego spisu tych akt wraz z przytoczeniem krótkiej ich treści.

Wykonania powyższego przez zarząd szkoły należy specjalnie dopilnować.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] **K. Szelągowski i**

Poz. 30. Nauczanie w szkołach dwujęzycznych i z państwowym językiem nauczania, a ruskim jako przedmiotem.

Okóln. Kur. O. S. W. z dnia 5 kwietnia 1930 r. Nr.

Wobec zauważonych niedokładności w stosowaniu okólników Kuratorjum z dnia 28. II. 1927 r. Nr. 1-3367/27 z 9. VIII. 1927 r. Nr. 1-12961/27 z 14. X. 1927 r. Nr. 1. 17513/27 i z 18. III. 1929 r. Nr. 1-4543/29 dodają następujące wyjaśnienia:

W SZKOŁACH DWUJĘZCZNYCH.

1. Naukę religji prowadzić należy w zasadzie w języku macierzystym dzieci.

2. Godzin, przeznaczonych na naukę języka polskiego w oddziale I-szym, zasadniczo należy używać na uczenie czytania i pisania (elementarza) w języku polskim. Godzin, przeznaczonych w tymże oddziale na naukę języka ruskiego, nauczyciel użyje na prowadzenie w tym języku przystępnych pogadanek. Treść do tych pogadanek czerpać będzie z najbliższego otoczenia dzieci, ich przeżyć codziennych i omawiać będzie przystępne co do treści obrazy i ilustracje. Naukę czytania i pisania (elementarza) w drugim języku nauczania rozpoczynać należy w drugim roku nauki.

3. Przy nauczaniu rachunków z geometrją, których nauka przewidziana jest w oddziałach niższych w języku ruskim,

nauczyciel winien również posługiwać się terminologią polską.

4. W innych przedmiotach nauczania należy najważniejsze terminy naukowe podawać w obu językach wykładowych.

5. Przy nauce śpiewu uwzględniać należy we wszystkich oddziałach pieśni w obu językach.

II.

W szkołach z państwowym językiem nauczania i ruskim jako przedmiotem stosuje się wyżej podany wymiar godzin, przewidziany dla szkół dwujęzycznych, z tem, że nauczanie wszystkich przedmiotów poza językiem ruskim będzie się odbywało w języku państwowym. Język ruski w tych szkołach wchodzi do obowiązkowego wymiaru godzin, przewidzianego dla danego typu szkoły, celem umożliwienia dzieciom ukraińskim pobierania nauki języka ojczystego. W szkołach tych należy dla języka ruskiego przeznaczyć pierwsze lub ostatnie godziny, by dzieci, których rodzice nie życzą sobie dla nich nauki języka ruskiego, mogły bez trudności być zwolnione z wymienionych godzin.

III.

W szkołach z państwowym językiem nauczania, a ruskim jako przedmiotem nadobowiązkowym stosuje się normalny rozkład godzin, przewidziany dla szkół z polskim językiem nauczania, dodając dla każdej grupy, utworzonej w myśl zasad okólnika Ministerstwa z dnia 5 stycznia 1927 r. Nr. 1-148/27. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 32), po 3 (trzy) godziny nadliczbowe tygodniowo dla tych dzieci, których rodzice wyrazili życzenie, by ich dzieci miały zapewnioną naukę języka ruskiego.

IV.

Nauka początkowa czytania i pisania w oddziale 1-szym szkół dwujęzycznych i szkół z państwowym językiem nauczania, a ruskim jako przedmiotem, o znacznej większości dzieci ukraińskich, przyciągających do szkoły bez znajomości języka państwowego, ze względów pedagogicznych, podkreślonych w okólniku Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 19 listopada 1926 r. L. O. Prez. 12370/26, rozpoczyna się dla tych dzieci w języku ruskim, Godzin, przeznaczonych w tymże oddziale na naukę języka państwowego, nauczyciel użyje na prowadzenie w języku polskim przystępnych pogadanek.

Dzieci mówiące w domu po polsku rozpoczynają naukę czytania i pisania w języku państwowym. W tym celu nauczyciel wyzyska godziny t. zw. zajęć cichych, względnie spec-

jalnie dodane godziny nadliczbowe. Panowie Inspektorowie Szkolni przy zatwierdzaniu kart organizacyjnych będą regulowali sprawę nauki czytania i pisania w oddziałach pierwszych zależnie od liczby dzieci poszczególnych narodowości.

V.

Panowie kierownicy szkół i nauczyciele w przestrzeganiu powyższych zasad, mając na uwadze bliskie pokrewieństwo obu języków, oraz wspólność środowiska, w którym wyrastają dzieci obu narodowości, dołożą starań:

a) by nauka czytania w drugim języku, rozpoczynana o rok później od pierwszego, wobec opanowania przez dzieci samej techniki czytania, była prowadzona bez zbytecznego roz-wlekania, sposobem uproszczonym i przyśpieszonym.

b) by wyrównanie programu z drugiego języka następo-wało w oddziałach trzecich. W oddziałach czwartych winny być wprowadzone wypracowania piśmienne w obu językach.

Przy przedkładaniu do zatwierdzenia rozkładów godzin dla szkół dwujęzycznych Panowie Kierownicy oznaczać będą, czy to przez ujęcie w klamry, względnie wypisanie innym atri-mentem, przedmioty nauczane w języku niepaństwowym.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] K. Szełański.

Od administracji:

Celem ustalenia wysokości nakładu na każde półrocze, jak również uniknięcia wstrzymania lub opóźnienia wysyłki Dziennika Urzędowego admini-stracja komunikuje, a zarazem prosi o przestrzeganie następujących zasad:

1) Prenumerata winna być zgłoszona i opłacona najpóźniej na jeden miesiąc przed rozpoczęciem każdego półrocza t. j. do dnia 1-go czerwca i 1-go grudnia każ-dego roku.

2) Reklamacje z powodu nietrzymania po-szczególnych numerów Dziennika Urzędowego należy wnosić do właściwych urzędów pocztowych niezwłocznie po otrzymaniu następnego kolejnego numeru.

3) Prenumerata, która wynosi rocznie 6 zł. a półrocznie 3 zł., winna być wpłacana **na konto czekowe P. K. O. Nr. 30365** lub w administracji Dziennika Urzędowego (Kuratorjum O. S. Woł.).

4) Komplet Dziennika Urzędowego za lata ubiegłe za wyjątkiem Nr. Nr. 1, 2, 3 i 4 z 1929 r. lub poszczególne egzemplarze lat ubiegłych można nabyć za uprzednią opłatą 6 zł. za komplet rocznika a 60 gr. za poszczególny egzemplarz.

Załącznik Nr. 1.

organizowanych w myśl art. 3 ust. 2 dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 79 poz. 766).

Rozkład godzin w szkołach powszechnych dwujęzycznych

Scopień organ- zacji szkoły	7-mio klasowa							6-cio klasowa							5-cio klasowa							4-to klasowa						
	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII
Nauczyciel	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
Rocznik	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII
Oddział	1	II	III	IV	V	VI	VII	1	II	III	IV	V	VI	VII	1	II	III	IV	V	VI	VII	1	II	III	IV	V	VI	VII
Religia 1)	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)
Jezyk polski	10	6	5	5	3	3	3	10	6	5	5	3	3	2	10	6	5	5	4	4	4	10	6	5	5	4	4	4
Jezyk drugi wykładowy	[10]	[6]	[5]	[5]	[3]	[3]	[3]	[10]	[6]	[5]	(5)	(3)	(3)	(3)	(10)	(6)	(5)	(5)	(4)	(4)	(4)	(10)	(6)	(5)	(5)	(4)	(4)	(4)
Jezyk obcy	[2]	—	—	—	[4]	[3]	[3]	[2]	—	—	—	(4)	(3)	(3)	(2)	—	—	—	—	—	—	(2)	—	—	—	—	—	—
Rachunki z geometrią	[6]	[4]	[4]	4	4	4	4	[6]	[4]	[4]	4	(4)	(4)	4	(6)	(4)	(4)	4	4	4	4	(6)	(4)	(4)	4	4	4	4
Przyroda	—	—	[2]	[2]	[2]	[3]	[4]	—	—	[2]	(2)	(2)	(3)	(3)	—	—	(2)	(2)	(3)	(3)	(3)	—	—	(1) ²	(3)	(3)	(3)	(3)
Geografia	—	—	1	2	2	2	4	—	—	1	2	2	2	4	—	—	1	2	3	2	5	—	—	2	2	3	3	5
Historja	—	—	—	1	2	2	4	—	—	2	2	2	2	4	—	—	2	2	3	3	5	—	—	2	2	3	3	5
Rysunki	2	2	1	[2]	[2]	[2]	[2]	2	2	[1]	(2)	(2)	(2)	(2)	2	2	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	2	2	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)
Roboty	[4]	[2]	[3]	2	3	3	2	[4]	[2]	[3]	2	3	3	3	(4)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(4)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)
Śpiew	[2]	[1]	[1]	[1]	1	1	1	[2]	[1]	[1]	1	1	1	1	(2)	(1)	(1)	(1)	1	1	1	(2)	(1)	(1)	(1)	1	1	1
Ćwiczenia cielesne	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	(4)	(4)	(4)	(4)	4	4	4	(4)	(4)	(4)	(4)	4	4	4
Razem godzin tygodniowo	21	25	28	28	30	30	30	21	25	28	28	30	30	30	21	25	28	28	30	30	30	21	25	28	30	30	30	30

Stopień organi- zacji szkoły	3 - k l a s o w a						2 - k l a s o w a						1 - k l a s o w a						
	I		II		III		I		II		I		I		I		I		
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4,5	6,7	1	2	3,4	5,6,7	
Nauczyciel	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rocznik	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Oddział	niepodz.	podzietn.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.	niepodz.
Religia ¹⁾	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)	2(2)
Język polski	14	8	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Język drugi wykładowy	[14]	[8]	[2]	[7]	[2]	[7]	[2]	[7]	[2]	[7]	[2]	[7]	[2]	(7)	(2)	(7)	(2)	(7)	(2)
Język obcy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rachunki z geometrią	[8]	[6]	[2]	[6]	[2]	[6]	[2]	[6]	[2]	[6]	[2]	[6]	[2]	(6)	(2)	(6)	(2)	(6)	(2)
Przyroda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Geografia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Historja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rysunki	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Roboty	[2]	[2]	[2]	[2]	[2]	[2]	[2]	[2]	[2]	[2]	[2]	[2]	[2]	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
Śpiew	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Ćwiczenia cielesne	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Razem godzin tygodniowo	24	28	28	28	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	32

¹⁾ Nauki religii udziela się w zasadzie w języku macierzystym dzieci. ²⁾ Głośno. ³⁾ Uczy się razem oddział 1, 2 i 3.
 Uwaga: Cyfry w kłammerach [] i nawiasach () oznaczają godziny w drugim języku wykładowym.

Poz. 31. W sprawie obozów i kursów wychowania fizycznego i przysposobienia wojskow. młodzieży w 1930 r.

Okólnik Kurat. Okr. Szkoln. Wołyńsk. w Równem Nr. 0-3985/30.

W roku bieżącym jak zwykle zostaną zorganizowane dla młodzieży szkolnej i pozaszkolnej z terenu D. O. K. II. wakacyjne obozy i kursy w f. i p. w.

Celem zorjentowania młodzieży w możliwościach wyzyskania ferji letnich z należytych korzyściami, podają projektowany przez władze wojskowe plan akcji letniej:

I. DLA MŁODZIEŻY MĘSKIEJ:

1. Trzy 5-tygodniowe obozy dla uczniów szkół średnich w m. Wólka Profecka.
2. Pięcioletniowy obóz dla hufców bez cenzusu tamże.
3. Pięcioletniowy obóz dla młodzieży pozaszkolnej tamże.
4. Sześciotygodniowy obóz elektrotechniczny dla hufców szkół technicznych i rzemieślniczych w Starzowie.
5. Kurs w. f. dla przodowników ćwiczeń cielesnych, miejsce nie ustalone.

II. DLA MŁODZIEŻY ŻEŃSKIEJ.

1. Sześciotygodniowe kursy podinstruktorskie p. w., miejsce nieustalone.
2. Czterotygodniowe kursy podinstruktorskie p. w. dla żeńskich hufców szkolnych w Garczynie.
3. Pięcioletniowe obozy p. w. dla młodzieży pozaszkolnej.
4. Dwutygodniowe obozy p. w. dla robotnic.

Po porozumieniu z instruktorami p. w. należy z powyższym zaznajomić młodzież, należącą do hufców p. w. i mogącą ze względu na swe wykształcenie jechać do obozów, podkreślając jednocześnie poza przywilejami skróconej służby w wojsku, przede wszystkim zdrowotne, wychowawcze i społeczne spędzenie w ten sposób kilku tygodni wakacji.

Równocześnie proszę o wybranie z pośród nauczycieli historii, geografii i przyrody kandydatów na wychowawców młodzieży w obozach, zaznaczam przytem, że opieka taka ze strony szkoły jest konieczna i w latach ubiegłych okazała się bardzo pożyteczną.

W związku z niniejszym polecam Dyrekcjom przeprowadzić powyższą akcję do dnia 1 czerwca b. r. i złożyć z powyższych jej wyników sprawozdanie w tym terminie.

Kurator Okręgu Szkolnego [-] K. Szelągowski.

K O M U N I K A T Y.

Państwowa Komisja Egzaminacyjna dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich w Wilnie. ogłasza, że egzaminy dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, (naukowe, pedagogiczne i uproszczone) w okresie wiosennym b. r. odbywać się będą od dnia 2 do 15 czerwca 1930 r. Kandydaci, którzy pragną przystąpić do egzaminów w tym okresie, winni zgłosić się w tym celu pisemnie do Komisji Egzaminacyjnej, w terminie do 17 maja, składając jednocześnie opłatę, która wynosi za egzamin naukowy (klauzurowy i ustny) 84 zł. za egzamin pedagogiczny 56 zł., za egzamin uproszczony 50 zł. 40 gr., za egzamin z literatury, historii i geografii polskiej przy egzaminie uproszczonym 16 zł. 90 gr.

Rozkład i terminy egzaminów będą podane do wiadomości interesowanym drogą ogłoszenia w lokalu Komisji egzaminacyjnej (Uniwersytet, ul. Uniwersytecka 3, II p.).

Rozrachunek za woreczki od bilonu. Wobec podwyższenia przez Bank Polski ceny za woreczki od bilonu z 80 groszy na 1 złoty za sztukę, Ministerstwo Skarbu, poleca zarządzić, aby kasy skarbowe pobierały, o ile to jeszcze nie nastąpiło, od prywatnej klienteli po 1 zł. za każdy wydany woreczek, wypłacały zaś przy zwrocie woreczka 80 groszy.

Od urzędów państwowych kasy skarbowe powinny pobierać przy wydawaniu woreczka z bilonem zastaw w kwocie 1 zł. i wypłacać przy zwrocie woreczka taką samą sumę.

Sanatorium w Otwocku. Urząd Wojewódzki powiadamia, że sanatorium Sejmikowe w Otwocku zostało uznane jako zakład, do którego w myśl § 17 ust. 1 rozp. Rady Min. z dnia VIII. 1926 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych (Dz. Ust Nr. 95, poz. 555) można skierowywać chorych funkcjonarjuszów państwowych, oraz członków ich rodzin.

Odroczenie terminu „Tygodnia Emigranta Polaka” Wobec licznych zgłoszeń ze strony Regionalnych Komitetów skierowanych do Prezydium Komitetu w Warszawie, w których podnoszona jest konieczność rozszerzenia prac przygotowanych „TYGODNIA” na jaknajdalej położone zakątki Rzeczypospolitej, w których zainteresowanie wciąż rośnie by tą drogą w całej pełni osiągnąć zamierzone cele „TYGODNIA” Komitet wykonawczy postanowił wyznaczyć termin „TYGODNIA EMIGRANTA POLAKA” na okres od dnia 1—8 czerwca r.b.

Uchwała ta nie przesądza, iż w poszczególnych ośrodkach Rzeczypospolitej niektóre imprezy „TYGODNIA” odbyć się mogą w terminie wcześniejszym.

KURSY WAKACYJNE dla kwalifikowanych nauczycieli

Miejsco wość Inspektorat Szkolny Siedziba kursu	K U R S
<p>Dubno Adres zgłoszeń: Inspektorat Szk. w Dubnie. Kurs w gimnazjum państw. w Dubnie Utrzymanie 80—90 zł. Dojazd koleją na miejsce.</p>	<p>Języka ukraińskiego (ruskiego) końcowy.</p>
<p>Krzemieniec Adres zgłoszeń: Inspektor Szk. w Krzemieńcu. Siedziba kursu w gmachu gimnazjum licealnego. Dojazd koleją na miejsce. Utrzymanie w internacie Liceum. Pomieszczenie częściowo w internacie, częściowo w lokalu szkół powsz. Kwota za utrzymanie k. 70 zł. za okres 4 tygodniowy. Warunki klimatyczne b. dobre. Tereny sportowe (boisko, tenis) wycieczki w okolicę (Wiśniowiec, Począjów). Słuchacze kursów biorą bezpłatnie udział w audycjach muzyczno-wokalnych, organizowanych w Liceum przez wybitne siły profesorskie z Konserwatorium Warszawskiego.</p>	<p>Fizyko-matematyczny. Nauka o ciepłe. Temperatura. Ilość ciepła. Mechaniczny równoważnik ciepła. I i II zasada termo-dynamiki. Maszyny kaloryczne. Przenieszenie energii cieplnej. Meteorologia. Wskazówki w sprawie nauczania fizyki w szkole powszechnej w związku z tematami kursu. O działaniach arytmetycznych. Definicja na liczbach naturalnych, rozszerzenie pojęcia tych działań na liczby bezwzględne (ułankowe i niewymierne) oraz na liczby względne. Zasada zachowania formalnych własności działań.</p>
<p>Krzemieniec j. w.</p>	<p>Przyrodniczo-geograficzny. Przerobienie ćwiczeń z fizjologii roślin wraz z zaznajomieniem ze sposobami prowadzenia hodowli. Roślinność i środowisko fizyczne. Wpływ gleby i warunków klimatycznych. Typy zbiorowisk roślinnych. Wycieczki. Metodyka nauczania geografji ze szczególnem uwzględnieniem wycieczek i pomocy naukowych.</p>
<p>Krzemieniec Muzyczne Ognisko Wakacyjne Liceum Krzemienieckiego w Krzemieńcu (stacja kolejowa na miejscu) Uwaga: Słuchacze kursów M. O. W. mogą otrzymać mieszkanie i utrzymanie w internatach Liceum za opłatą 85 zł. za 5 tygodni. Słuchacze winni przywieść ze sobą pościel (kołdrę lub koc, poduszkę, białą pościelową), siennik otrzymają na miejscu. Za dodatkową naukę na instrumencie słuchacze kursów W. K. N. płać 20 zł. Dla słuczaczy zorganizowanych będzie kilkanaście bezpłatnych audycyj-koncer-</p>	<p>Spiewu (W.K.N.) niższy (2 grupy)</p> <p>Spiewu (W. K. N.) średni.</p> <p>Spiewu (W. K. N.) wyższy.</p> <p>Metodyki śpiewu (praktyczny)</p>

szkół powszechnych w Okręgu szk. woł. w roku 1930

Termin	U W A G I
III 4/VIII—27/VIII	
I 3/VII—30/VII	Fragm. progr. W. K. N. Kurs wymaga znajomości w ogólnym zarysie zagadnień z fizyki i matematyki, które będą na kursie pogłębiane i utrwalone. Pożądane poznanie przed kursem i przywiezienie na kurs podręczników: Chełmiński Jarosław. Fizyka w zakresie szkoły średniej. Tom I. Warszawa. M. Arct, albo Żłobicki Wł. Wiadomości z fizyki, Wyd. VII. Miłulowicz J.: Podręcznik arytmetyki i algebry dla IV i V kl. gimn. Wyd. VII i V. Sierzputowski T. Arytmetyka. Cz. III i IV.
I 3/VII—30/VII	Konieczne przywiezienie na kurs lupy i klucza do oznaczania roślin, pożądane przywiezienie z sobą na kurs podręczników: 1) A. Czartkowski: Doświadczenia z fizjologii roślin 2) Rostafiński, lub Szafer, Kulczyński i Pawłowski: Klucz do oznaczania drzew i krzewów dzikich i hodowanych 3) Rostafiński: Botanika 4) Niemcówna „Metodyka geografji“ 5) Mścisz: Wskazania dydaktyczne przy nauczaniu geografji.
I 3/VII—7/VIII	Kurs 5-cio tygodniowy. Warunki przyjęcia: znajomość przedmiotów w zakresie programu seminarjum, uzdolnienia muzyczne, oraz zobowiązanie się do pracy samokształceniowej w ciągu roku szkolnego.
I 3/VII—7/VIII	Kurs 5-cio tygodniowy. Warunki przyjęcia: przerobienie programu kursu niższego (W. K. N.) [solfeż w różnych tonacjach, zasady muzyczne, początki harmonji].
I 3/VII—7/VIII	Kurs 5-cio tygodniowy. Warunki przyjęcia: przerobienie kursu średniego (W. K. N.) Kandydaci z zewnątrz przyjmowani nie będą.
I 3/VII—24/VII	Kurs 3-tygodniowy. Wymagana znajomość solfeżu w zakresie programu seminarjum.

Miejscowość Inspektorat Szkolny Siedziba kursu	K U R S
<p>tów. Podczas trwania kursów projektowane jest zwiedzenie zabytków Krzemieńca i pięknych okolic, oraz zorganizowane będą wycieczki do Poczajowa i Wiśniowca. Prospekt kursów przesyła Dyrekcja Liceum na żądanie. Karty wpisowe należy przesyłać do Warszawskiego Sekretariatu Ogniska na ręce Dyrektora Ogniska p. prof. Bronisława Rutkowskiego, Warszawa, Żórawia 16 m. 7.</p>	<p>Kierowników chórów (dla wykwalifik.)</p> <p>Gry instrumentalnej (skrzypce, fortepian)</p>
<p>Kowel Adres zgłoszeń: Inspektor Szk. w miejscu. Siedziba kursu i internatu: Szkoła powsz. im. Prez. Ign. Mościckiego. Utrzymanie 80—90 zł. za okres 4-tygodn.</p>	<p>Polonistyczny. Ćwiczenia w lekturze i interpretacji utworów lirycznych z uwzględnieniem potrzeb szkoły powsz. (Deklamacja). Składania zdania pojedynczego i złożonego wraz z metodyką nauczania w szkole powszechnej.</p>
<p>Ostróg n. Horyniem Adres zgłoszeń: Inspektorat Szk. w Zdobunowie Kurs i internat w gmachu Seminarjum. Dojazd koleją do Ożenina, następnie autem (30 minut) do Ostroga. Kwota za utrzymanie w internacie k. 70 zł. za okres 4-tygodniowy. Warunki klimatyczne b. dobre. Boisko do gier, kąpiel w pobliżu. Wycieczki w okolice.</p>	<p>Historyczny. Ekspansja Polski Jagiellońskiej. Literatura historyczna dla młodzieży szkolnej i sposób jej użytkowania. Przegląd poglądowych pomocy historycznych w nauczaniu i rodzaje ich zastosowania.</p>
<p>Ostróg n. Horyniem j. w.</p>	<p>Pedagogiczny. Organizacja pracy wychowawczej oraz metodyka nauczania w szkołach niżej zorganizowanych. Ćwiczenia i lekcje praktyczne w szkole. Organizacja szkolnictwa w Polsce i ustawodawstwo w dziedzinie szkolnictwa powszechnego.</p>
<p>Ostróg n. Horyniem Inspektor Szk. w Zdobunowie. Kursy i internat w seminarjum naucz. w Ostrogu n. Hor. Warunki jak wyżej.</p>	<p>Języka ukraińskiego (ruskiego) końcowy</p> <p>Języka ukraińskiego (ruskiego) początkowy.</p>
<p>Włodzimierz Adres zgłoszeń: Inspektor Szk. we Włodzimierzu. Kurs i internat w gimnaz. państw. we Włodzimierzu. Dojazd koleją na miejsce. Utrzymanie 80—90 złotych.</p>	<p>Języka ukraińskiego (ruskiego) początkowy.</p> <p>Języka ukraińskiego (ruskiego) początkowy.</p>

Słuchacze wszystkich kursów winni przywieźć ze sobą bieliznę pościelową, siennik, koc, poduszkę, gorsze ubranie na wycieczki.

Termin	U W A G I
1 28 VII—7/VIII	Kurs 10-cio dniowy. Wymagana dobra znajomość solfeżu, zasad i harmonji, oraz praktyka w prowadzeniu chórów. Przywieźć posiadane partytury chóralne.
1 3/VII—7/VIII	Kurs 5-cio tygodniowy. Warunki przyjęcia: umiejętność grania na skrzypcach lub fortepianie. Przywieźć nuty poprzednio opracowane. Słuchacze kursu gry na skrzypcach przywożą ze sobą skrzypce. Dodatkowa opłata za kurs gry instrumentalnej wynosi 30 zł.
1 3/VII—30/VII	Kurs stanowi w dziale gramatyki fragment W. K. N. Pożądane opracowanie działu składni z podręczników: 1) S. Szobera. Gramatyka j. polskiego dla seminarjów naucz. 2) Z. Klemsiewicz, Majewiczówna, Lehr-Spławiński. Gramatyka polska 3) Wybór liryków polskich, zwłaszcza Asnyka, Konopnickiej i t. p.
1 3/VII—30/VII	Fragment progr. W. K. N. Pożądane zaznajomienie się przed kursem i przywiezienie z sobą na kurs następujących podręczników: 1) Nanke Cz.: Historia średniowieczna z wypisami. 2) Paszkiewicz: Dzieje Polski. Czasy Jagiellonów. 3) Teksty źródłowe. Wyd. Krak. Spółki Wyd. (od zeszytu 22—32 wł.). 4) Póhoska H.: Dydaktyka historii. 5) Mościcki: Wskazówki praktyczne do nauczania historii.
1 3/VII—30/VII	Kurs uwzględnia także potrzeby kandydatów do egzaminu prakt. Pożądana znajomość przed kursem i przywiezienie z sobą na kurs podręczników 1) Claparède: „Psychologia dziecka“. 2) Zienkowski: „Psychologia dzieciństwa“ 3) Foerster „Szkoła a charakter“. 4) Szczawińska: „Współdziałanie dzieci w pracy wychowawczej“ Praca szkolna r. 1927. Cz. 2, 4, 5, 7, 8.
1 3/VII—30/VII	
III 4/VIII—27/VIII	
III 4/VIII—27/VIII	
III 4/VIII—27/VIII	

Dla pokrycia wydatków związanych z udziałem w wycieczkach i rozrywkach potrzebna kwota zł. 20—30.

„Cuda kinematografii“. Ministerstwo zwraca uwagę na film powyższy, demonstrowany łącznie z prelekcją przez p. Józefa Mayena. Film ten, przedstawiający postępy współczesnej techniki kinematograficznej, zwłaszcza w dziedzinie filmu naukowego, może być z korzyścią oglądany przez młodzież szkolną.

Kwestjonariusz w sprawie wierzeń i zwyczajów ludowych związanych z roślinami. Na pierwszym Kongresie Filologów Słowiańskich w Pradze w październiku 1929 r. zostało zorganizowane wydawnictwo „Słownika wierzeń i zwyczajów słowiańskich“ z inicjatywy prof. D-ra E. Schneeweisa. Do współpracy zostali uproszeni wybitni etnografowie wszystkich krajów słowiańskich, z Polski zaś p. prof. U. J. K, we Lwowie Adam Fischer.

Tom pierwszy słownika ma zawierać przedewszystkiem wierzenia i zwyczaje związane z roślinami. P. prof. Adam Fischer zwrócił się do Zarządu Wołyńskiego Okręgu Zw. P. Naucz. Szk. Powsz. o dostarczenie mu materiałów z terenu Wołynia.

Zarząd nie wątpi, że ogół koleżanek i kolegów przyczyni się do tej pracy przez dostarczenie odpowiedzi na poniżej zamieszczone pytania. Odpowiedzi te należy nadesłać do dnia 15 maja b. r. pod adresem: Zarząd Wołyńskiego Okręgu Z. P. N. S. P.—Równe Wołyńskie, skrytka pocztowa 228.

K W E S T J O N A R J U S Z.

1) Włość i gmina, powiat, imię i nazwisko podającego wiadomości.
 2) Nazwy ludów roślin i ewentualne ich ludowe uzasadnienie.
 3) Praktyczne zastosowanie roślin w życiu codziennem ludu, a mianowicie jakie: a) pożywienie, b) materiał budowlany, c) surowiec do wyboru odzieży i tkanin, d) środek farbiarski, e) środki lecznicze, lub trucizny.

4) Zioła, mające moc czarodziejską, a więc n. p. wzbudzające miłość („lubystki“), obdarzające niezwykłą mocą, chroniące od uroków, pozwalające unosić się w powietrze, lub stawać się niewidzialnym.

5) Rośliny, mające symboliczne znaczenie w obrzędach ludowych, n. p. na weselu lub pogrzebie i t. p.

6) Rośliny, jako motywy zdobnicze w sztuce ludowej n. p. na domach, w sprzętach domowych, odzieży, haftach, wycinankach, pi-sankach i t. d.

7) Zabawki wyrabiane z roślin, n. p. kogutki, piszczałki, batogi i czapki z sitowia, sikawki i pukawki, korale, wiatraczki i t. d.

8) Rośliny w opowieściach i pieśniach ludowych. (Przytoczyć teksty opowieści i pieśni, starych, gdzie zasadn. motywem jest roślina).

Nie podajemy żadnego spisu roślin, by zostawić zupełną swobodę wszystkim mającym przyjść nam z pomocą, zaznaczamy tylko, że wskazanem jest, by odpowiedzi objęły jak największą ilość roślin.

Gdyby ktoś ze zbierających materiały nie znał nazwy botanicznej danej rośliny, prosimy podać nazwę ludową, oraz okaz danej rośliny z przytwierdzoną karteczką, na której będzie wymieniona nazwa ludowa rośliny.

Powołanie w b. r. na ćwiczenia wojskowe oficerów (podchor.) i szeregowych rezerwy, które rozpoczną się w pierwszej połowie maja 1930 r. (Okres trwania poszczególnych turnusów ćwiczeń będzie podany później w obwieszczeniach).

I. a) Oficerowie rezerwy:

1. Ci z roczników 1902—1892, którzy byli powołani w roku ubiegłym, lecz ćwiczeń z jakichkolwiek powodów nie odbyli. 2. Wszyscy z rocznika 1904 (1 ćwiczenie) i z roczników 1900, 1899, 1897, 1896 i 1894 (3 ćwiczenie) bez względu na ilość odbytych ćwiczeń w granicach określonych art. 77 ust. o pow. ob. wojsk. 3. Ci z roczników 1902, 1901, 1898, 1895, 1893, którzy w ubiegłym roku odbyli dopiero 1 ćwiczenie jako nowomianowani, nowoprzyjęci z b. armii zaborczych lub z powodu odroczeń. 4. Wszyscy nowomianowani lub nowoprzyjęci do W. P. z b. armii zaborczych podporucznicy rezerwy z roczników 1904—1894.

b) Podchorążowie rezerwy:

1. Ci, którzy ukończyli szkoły podchorążych rezerwy w roku 1928, oraz w lotnictwie i balonach, którzy ukończyli szkoły podchor. rez. w roku 1929. 2. Ci, którzy w roku 1929 z jakichkolwiek przyczyn ćwiczeń nie odbyli. 3. Ci, którzy w roku 1929 nie zostali zakwalifikowani do wymianowania na podporuczników. 4. Ci szeregowi rezerwy, którzy w latach ubiegłych do roku 1929 ukończyli z wynikiem pomyślnym szkołę podchr. a nie uzyskali tytułu podchorążych rezerwy tylko z racji posiadania wykształcenia 6—8 klas szkoły średniej (bez matury).

c) Szeregowi rezerwy:

1. Podofic. i szeg., którzy podlegali powołaniu w ub. roku, lecz z różnych powodów ćwiczeń nie odbyli. 2. Z rocznika 1904: a) podofic. i st. szereg. z wszystkich broni i służb; b) wszyscy szeregowi piechoty i łączności, a z pozostałych broni i służb tylko ci, którzy otrzymają karty powołania. 3. Z roczników 1902, 1899 i 1897: a) podofic. z wszystkich broni i służb; b) szeregowcy łączności. 4. Z rocznika 1901 podofic. oraz szeregowcy łączności. 5. Z rocznika 1906 wszyscy podofic. i szereg. łączności. 6. Podoficerowie i szeregowcy, którzy otrzymają karty powołania: a) lotnictwa i balonów z rocznika 1906, 1905 i 1901.

II. Odroczenie terminu odbycia ćwiczeń wojskowych.

Odroczenie terminu odbycia ćwiczeń wojskowych do roku następnego względnie przesunięcie okresu ćwiczeń na termin późniejszy w tym samym roku kalendarzowym może nastąpić: a) w razie stwierdzonej obłożnej choroby powołanego względnie w razie ciężkiego uszkodzenia zdrowia lub kalectwa,

o ile ono nie zostało już zgłoszone wcześniej. b) w wypadkach konieczności wyjazdu zagranicę w celach naukowych, przemysłowych lub kuracji, c) w wypadku, gdy powołany do ćwiczeń wojskowych jest jedynym lekarzem w gminie, d) w ważnych sprawach, które zaszły w rodzinie powołanego do ćwiczeń a wymagają jego obecności, c) w innych nadzwyczajnych wypadkach, określonych przez Ministerstwo Spraw Wojskowych corocznie w zarządzeniach o powołaniu rezerwistów na ćwiczenia wojskowe.

III. Sposób przekładania prośb o odroczenie ćwiczeń.

Prośby o odroczenie terminu odbycia ćwiczeń wojskowych do następnego roku, względnie o przesunięcie okresu ćwiczeń na inny termin w tym samym roku kalendarzowym wnoszą: a) oficerowie i podchorążowie rezerwy do dowódcy swojej formacji ewidencyjnej. b) szeregowi rezerwy, jak również oficerowie i podchorążowie rezerwy o nieustalonej przynależności ewidencyjnej, do właściwego powiatowego komendanta uzupełnień. Prośby te powinny być wnoszone do wskazanych władz wojskowych przynajmniej na 4 tygodnie przed terminem, wyznaczonym dla stawienia się powołanego na ćwiczenia. Późniejsze wniesienie podania może nastąpić tylko w tym wypadku, gdy powody, uzasadniające konieczność odroczenia ćwiczeń lub ich przesunięcie, powstały po wyżej określonych terminach. Do podania należy dołączyć: W wypadkach wymienionych w pkt. II a) świadectwo lekarskie, wzgl. zaświadczenie o chorobie. W wypadkach, wymienionych w pkt. II. b) zaświadczenie, stwierdzające konieczność wyjazdu zagranicę, wydane przez właściwe władze państwowe, (wojewódzkie wzgl. centrale). W wypadkach, wymienionych w pkt. II. c) i d) zaświadczenie, wydane przez właściwe powiatowe władze administracji ogólnej, stwierdzające istnienie okoliczności, powodujących konieczność odroczenia ćwiczeń lub ich przesunięcie. W wypadkach, wymienionych w pkt. II. e) zaświadczenie i dokumenty, jakie będą przewidziane w rozporządzeniu ministra spraw wojskowych o powołaniu rezerwistów na ćwiczenia wojskowe. Kart powołania nie należy dołączać do podań, za wyjątkiem wypadku przewidzianego w pkt. II. a. Odroczeń terminu odbycia ćwiczeń wojskowych do roku następnego, względnie przesunięcia okresu ćwiczeń na termin późniejszy w tym samym roku kalendarzowym, udziela dowódca właściwej formacji wojskowej, względnie powiatowy komendant uzupełnień (patrz jak wyżej pkt. lit a) i b). W razie odmownego załatwienia prośby powołany może odwołać się w terminie siedmiodniowym, licząc od dnia doręczenia odmownego załatwienia, do właściwego dowódcy korpusu, który rozstrzyga ostatecznie. Wniesienie prośby o odroczenie ćwiczeń, względnie ich przesa-

nięcie lub też odwołanie się od odmownej decyzji do dowódcy okręgu korpusu nie zwalnia powołanego od stawienia się do ćwiczeń w terminie, oznaczonym w karcie powołania względnie w obwieszczeniach, jeżeli do tego terminu prośba względnie odwołanie nie zostanie ostatecznie załatwione. Osoby, korzystające z odroczeń ćwiczeń wojskowych, muszą ćwiczenia te odbyć w roku następnym. Oficerowie, względnie szeregowi rezerwy, którzy korzystali z odroczeń ćwiczeń wojskowych już w roku poprzednim, mogą uzyskać ponowne odroczenie ćwiczeń wojskowych tylko w drodze wyjątku przez dowódcę okręgu korpusu. Prośby o ponowne odroczenie ćwiczeń wojskowych wnoszą oficerowie (podchorążowie) i szeregowi rezerwy w drodze służbowej przez właściwe władze wojskowe, wskazane jak wyżej w pkt. lit. a) i b) Odwołanie się od odmownej decyzji dowódcy okręgu korpusu do ministra spraw wojskowych nie zwalnia rezerwisty w żadnym wypadku od stawienia się do ćwiczeń w terminie określonym w karcie powołania. Władze państwowe i samorządowe mogą, jednak nie później jak na 4 tygodnie przed rozpoczęciem ćwiczeń, występować z urzędu o odroczenie, względnie przesunięcie terminu ćwiczeń podległym im funkcjonariuszom, jeżeli powołanie takiej osoby byłoby połączone z istotną szkodą dla działalności danej władzy. Z analogicznych uprawnień mogą korzystać instytucje społ., pracujące dla wojska. Indywidualne wnioski wnoszą władze państwowe I i II. instancji, samorządowe oraz instytucje społeczne bezpośrednio do właściwego dowódcy okręgu korpusu, który decyduje ostatecznie. W razie odmownego załatwienia wniosków przez dowódców okręgów korpusów przysługuje wzmienionym wyżej władzom państwowym I. i II. instancji, władzom samorządowym oraz instytucjom społecznym prawo odwołania się do ministra spraw wojskowych. Odwołania do ministra spraw wojskowych mogą być wnoszone przez te władze tylko za pośrednictwem fachowych ministerstw.

IV. Uwagi ogólne.

1. Niestawienie się z powodu choroby oficera lub szeregowego rezerwy do czynnej służby wojskowej we właściwym terminie winno być usprawiedliwione świadectwem lekarza powiatowego. 2. Każde nieusprawiedliwione opóźnienie się oficera, względnie szeregowego rezerwy, do służby wojskowej będzie karane przez sądy wojskowe (art. 76 kkw.), względnie dyscyplinarnie przez władze wojskowe“.

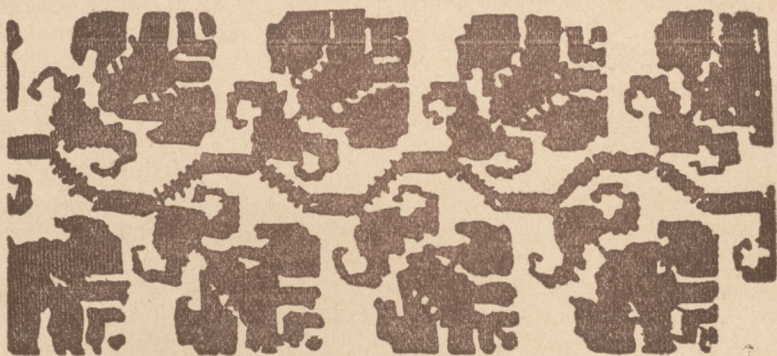
Prywatne Kursy informacyjno-przygotowawcze do II-g egzaminu praktyczn. Wzorem ubiegłego roku szkoln. Zarząd Woł. Okręgu Z. W. P. N. S. P. zamierza zorganizować Kursy informacyjno-przygotowawcze do II-go egzaminu prak-

tycznego. Przeszłoroczny kurs dał wyniki bardzo dobre, czego dowodem jest, że wszyscy uczestnicy zdali. Zarząd wzywa kol. mających zamiar wziąć udział w kursie tegoroczn., by zgłosili się go dnia 15 maja. Opłaty za kurs wynoszą: 15 zł. wpisowego przy zgłoszeniu i 50 zł. za udział w kursie. Kwatery Zarząd Woł. Okręgu przygotowuje, natomiast wyżywienia nie bierze na siebie. Nosi się z zamiarem organizowania kursów w Ostrogu i Krzemieńcu. O ile do 15 kwietnia nie wpłynie odpowiednia ilość zgłoszeń, Kursu nie zorganizuje.

Propaganda L. O. P. P. w szkołach. Odwołując się do okólnika M-stwa W. R. i O. P. z dnia 14. I. r. b. Nr. II-25128/29 (Dz. Urz. M-stwa Nr. 2 poz. 18) Kuratorjum oczekuje wyzyskania przez nauczycielstwo „Tygodnia L.O.P.P.“, który w r. b. trwać będzie od 18 do 25 maja, dla akcji dalszego rozwijania odpowiednich kół szkolnych, które obok zaznajamiania się z lotnictwem zajęłyby się również zagadnieniem obrony przeciwgazowej. Pożądanem byłoby wyzyskanie dla akcji powyższej konferencyj rodzicielskich, urządzenie odczytów i pogadanek w szkole, a wogóle jak najściślejsza współpraca z miejscowym Komitetem L. O. P. P. jednakże bez przerywania toku zajęć szkolnych.

Wykaz lekarzy umówionych dla okazywania pomocy lekarskiej funkcjonarjuszom państwowym oraz członkom ich rodzin.

Powiat Dubno: Dr. Mikołaj Riabczenko — Dubno, Dr. Wacław Zajączkowski — Radziwiłłów, Dr. Borys Bogolepov — Werba, Dr. Władysław Jackiewicz — Warkowicze, Dr. Adam Adamowicz — Targowica, Dr. Mikołaj Guczko — Młynów, Dr. Stefan Zamiatin—Kozin.
Powiat Horochów: Dr. Władysław Onoszkowicz — Horochów, Dr. Piotr Jacyna Stefanowski — Beresteczko.
Powiat Kostopol: Dr. Józef Wysokiński — Kostopol, Dr. Jan Piwoński — Berezne. Dr. Zygmunt Kon — Ludwipol, Dr. Leja Gutes — Derażne,
Powiat Krzemieniec: Dr. Chana Szklowin — Krzemieniec, Dr. Edward Skorupski — Krzemieniec, Dr. Balo Lutwak — Łanowce, Dr. Józef Cinberg—Wisznio-wice, Dr. Aleksander Tumiński — Szumsk, Dr. Pinchos Zommersztejn — Wyszogródek.
Powiat Kowel: Dr. Julja Krzczkowska — Kowel, Dr. Bolesław Papowszek — Brzochowicze, Dr. Olimpjada Jakuszowa-Onisko — Ratno, Dr. Andrzej Sołomko—Maciejów, Dr. Włodzimierz Stokalski — Maniewiczze.
Powiat Luboml: Dr. Jerzy Rymaszewski — Luboml, Dr. Józef Haltrecht — Szack.
Powiat Łuck: Dr. Marjan Kubaszewski — Łuck, Dr. Ireneusz Zawidzki — Łuck, Dr. Władysław Szląkiewicz — Łuck, Dr. Zygmunt Jancelewicz — Łuck, Dr. Borys Ryżkowski — Kołki, Dr. Walerjan Ramlau — Ołyka, Dr. Walenty Wolański — Kiwerce, Dr. Konstanty Dobrowolski — Torczyn, Dr. Wacław Zytyński — Rożyszcze.
Powiat Równe: Dr. Adolf Piotrowski — Równe, Dr. Stanisław Kwaśnicki — Równe—szpital, Dr. Kazimierz Śmigieński — Równe, Dr. Jakob Herszenhorn — Rzecz, Dr. Boruch Cpeniuk — Równe, Dr. Chaim Wasser — Klewań.
Powiat Włodzimierz: Dr. Władysław Kuźmicki — Włodzimierz, Dr. Władysław Chirkowski — Uściług, Dr. Jan Telszewski — Olesk.
Powiat Zdołbunów: Dr. Piotr Paślawski — Zdołbunów, Dr. Grzegorz Sotirow — Ostróg, Dr. Lidja Kornilowa — Mizocz, Dr. Mikołaj Androszczuk— Mohylany.
Powiat Lwów: Dr. Sonnenschein Bernard — Lwów.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

WARTOŚĆ KURSÓW WAKACYJNYCH

DLA KWALIFIKOWANEGO NAUCZYCIELSTWA SZKÓŁ POWSZ.
W ŚWIETLE OPINJI SAMYCH NAUCZYCIELI — SŁUCHACZY
KURSÓW WAKACYJNYCH OKRĘGU SZKOLN. WOŁYŃSKIEGO.

Dorocznie organizowane kursy wakacyjne dla kwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych spotykają się z zapytaniem, czy istotnie racje ich bytu i organizacji są dostatecznie umotywowane.

Nim przejdziemy do tego zasadniczego zagadnienia, do którego materiał znajdujemy w odpowiedziach samych uczestników na ankietę, zorganizowaną przez kierownictwa pedagogiczne kursów w latach 1928 i 1929—zaznaczyć należy, że w związku z przejawiającymi się dodatnimi i ujemnymi cechami organizacji kursów Ministerstwo W. R. i O. P., oraz Kuratorja Szkolne zamierzają w b. r., jak się informujemy, wprowadzić pewne zmiany i uzupełnienia w organizacji pracy i życia nauczycielstwa na kursach.

I tak, jak w ubiegłych latach i w b.r. zniesione będą, oprócz kursów j. ukraińskiego, egzaminy tak wstępne, jak końcowe na kursach wakacyjnych. Niemniej jednak **zaświadczenia** ukończenia kursów wakacyjnych **będą brane pod uwagę** przy

obsadzaniu nauczycielskich i kierowniczych stanowisk w szkołach wyż. zorganizowanych, egzaminach wstępnych na W. K. N. i egzaminach dla eksternów na W. K. N. Nie dając więc formalnych uprawnień, kursy wakacyjne ułatwią nauczycielstwu bądź dalsze kształcenie się na W. K. N., bądź otrzymanie stanowisk w szkołach o wyższym typie organizacyjnym.

Przywiązując, jak w latach poprzednich, wielką wagę do wyboru odpowiednich prelegentów na kursy wakacyjne, należącego przygotowania danych placówek pod względem pomocy naukowych—władze szkolne dążą do wyboru na stałe siedziby kursów wakacyjnych miejscowości, wyróżniających się zdrowym położeniem klimatycznym, a nadto zorganizowaniem gier sportowych, zabaw towarzyskich, wycieczek z okolicy, zespołów śpiewaczych i t. d. Przewidywane jest specjalne uposażenie dla fachowych kierowników gier sportowych i wycieczek krajoznawczych.

Dla podniesienia czytelnictwa wśród nauczycielstwa szkół powszechnych jest przewidywane zredukowanie obowiązujących dotąd na każdym kursie godzin 36-tygodniowo do mniejszej (na razie jeszcze nieokreślonej) liczby na rzecz samodzielnej pracy nauczycielstwa w bibliotekach, pracowniach naukowych i czytelniach które, zorganizowane w formie t. zw. „świetlic nauczycielskich“ w lokalach kursów, powinny ułatwić koleżeńskie, serdeczne współzycie grupom nauczycielstwa, a przez czytelnictwo i wymianę zdań ułatwić przypomnienie lub zapoznanie się z prądami współczesnej kultury naukowej, społecznej i artystycznej.

Tego rodzaju usiłowania powinny znaleźć oddźwięk właściwy, zwłaszcza wśród tych sfer nauczycielskich, skąd dochodzą tak częste skargi, że nauczycielstwo z prowincji śniedzieje — że niema skąd czerpać materiału do przeżyć, zagadnień, inicjatywy w pracy, że, oddalone od ośrodków żywszego ruchu umysłowego i kulturalnego, pozbawione z przyczyn finansowych możliwości kupna książek i nowych wydawnictw, wyjazdu do miasta, na odczyty, przedstawienia i t. d. powoli zwęża swój horyzont myślowy, wrażliwość na integralne zagadnienia kultury współczesnej i schodzi do rzędu szarej, biernej, bezwładnej masy pracowników, spełniających mechanicznie, tępo a niekiedy i bezmyślnie swoje obowiązki—ludzi, którzy nauczą może „czytać i pisać“ gromady dzieci, ale nie mogą stać się współpracownikami nowego „jutra“ budowy nowej szkoły w obliczu zagadnień i wymogów współczesności.

Jeżeli powyższe zagadnienia wpłynęły na zmianę w organizacji kursów przez władze szkolne, to zarazem wyłania się

konieczność równoległego poparcia i właściwego ustosunkowania się nauczycielstwa do tych zamierzeń.

Pierwszym warunkiem będzie refleksyjna postawa nauczycielstwa co do wyboru odpow. kursów, których rozkład został rozesłany do kierowników szkół powszechnych. Wiele tu może oddziaływać umiejętna, rozumna i zycziwa porada ze strony kierownika lub starszego kolegi, więcej jeszcze dokonywana samodzielnie rewizja własnych braków, niedomagań czy zainteresowań i uzdolnień. Nie jest też obojętną rzeczą rozumny wybór miejscowości, zwłaszcza przy wątpliwym zdrowiu lub zmęczeniu, następnie zwrócenie bacznej uwagi, czy kurs wybrany odpowiada zamiarom dalszego kształcenia się w pewnym kierunku.

Kierownicy szkół wyż. zorganizowanych mogą w znacznym stopniu przyczynić się do rozwoju swojej szkoły, gdy skierują właściwie młodsze siły z grona na kursy tych przedmiotów, jakich najwięcej potrzebuje organizacja danego zakładu—zawsze jednak w związku z ujawnionymi zainteresowaniami lub brakami danej jednostki w dziedzinie naukowo-metodycznej.

Wczesny, rozumowy, spokojny wybór kursu i miejscowości umożliwi należytą organizację kursów przez wczesne, w **obowiązującym terminie** zgłoszenia słuchaczy, a nadto i przede wszystkim umożliwi odpowiednie przygotowanie się do udziału na kursach tak pod względem naukowym, jak i finansowym.

Pierwsze dotyczy nie tylko zakupu książek wskazanych w wykazie kursów, ale także ogólnego zapoznania się z materiałem, jaki na kursie będzie przerabiany w celu przypomnienia sobie wybranego zagadnienia naukowego, przygotowania zapytań do dyskusyj i pracy na kursach. W ten sposób tylko może być usunięty ten przedział—przedział, jaki istnieje niemal na każdym kursie między grupą rzeczywiście uzdolnionych, zainteresowanych i posiadających **podstawowe** wiadomości z tematu słuchaczy—a grupą osób **nieprzygotowanych** zupełnie do danego zagadnienia i stąd znudzonych, biernych, a zarazem zmuszających prelegentów tak na wykładach, jak i w dyskusjach do koniecznego a często nieprawdopodobnie niskiego poziomu naukowego. Sprowadzenie 2—4 podręczników z księgarni, nabycie ich choćby na raty, zapoznanie się z ich treścią **już w miesiącu maju** znacznie zaradzi złemu.

Analogiczne do powyższego konieczne jest przygotowanie nauczycielstwa do udziału w kursach i pod względem finansowym. Przeciętnie koszt pobytu na kursie **bez podróży z**

pokryciem kosztów utrzymania po 80 zł., wpisowego (15), wycieczek (20), wahają się w granicach 115—120 zł. Musimy przyjąć, że połową tej kwoty, t. j. 60 zł., pokryć musiałoby nauczycielstwo kosztą swego utrzymania w domu, w rodzinie, pozostaje kwota zł. 60 t. j. 5—6 zł. miesięcznie, corocznie wydatkowana na doksztalcenie się. Kwota ta, nawet przy skromnych poborach nauczycielstwa nie jest tak wielka, by stanowić mogła poważne obciążenie budżetu jednostki samostnej lub rodziny nauczycielskiej. Jeżeli jednak praca nauczycielstwa na kursach ma posiadać właściwe warunki, to jest rzeczą konieczną, by z kwotą przygotowaną **uprzednio, przyjeżdżało nauczycielstwo na kursy** w celu uniknięcia kłopotów materialnych, które również osłabiają rezultaty pracy na kursach. Ponadto, niemożliwość uzyskania opłaty za wspólne kuchnie z góry od nauczycielstwa, utrudnia ich założenie, bo wymagają one wkładu, w konsekwencji zaś naraża nauczycielstwo na stołowanie się w drogich i lichych jadłodajniach. Informacje ze strony władz szkolnych pozwalają przypuszczać, że w r. b. drogą zupełnego lub częściowego pokrycia kosztów utrzymania w internatach kursów z zasiłków Ministerstwa W. R. i O. P. będzie umożliwiony pobyt na kursie pewnej grupie nauczycieli starszych, obciążonych rodzinami i znajdujących się w istotnie ciężkiem położeniu materialnem.

A teraz najważniejsze zagadnienie!—Mająż te kursy wakacyjne istotnie takie wartości, że okupują w pełni trud i pracę, utratę odpoczynku wakacyjnego i związane z poborami prelegentów i przygotowaniem organizacyjnymi tak poważne nakłady finansowe ze strony państwa? Niechże na to pytanie odpowiedzą nie suche cyfry, urzędowe sprawozdania, ale **głosy samych nauczycieli**, dawane jako **odpowiedzi bezimiennne**, lub z dobrowolnym podpisem, na ankiety, organizowane przy zakończeniu kursów, corocznie od lat 2 w K. O. S. W. Będą one najlepszym sprawdzianem rezultatów kursów i najlepszą drogą informacyjną dla tych nauczycieli, którzy zupełnie słusznie zapytują o wartość kursów wakacyjnych. Chcąc przytoczyć głosy nauczycielstwa bez zmian, w tej formie, w jakiej były dawane, podajemy kilkanaście odpowiedzi z różnych typów kursów, odpowiedzi bez podpisu na jedno z pytań ankiety: „Co mi dał kurs w kierunku pogłębienia i rozszerzenia mojej wiedzy? przyczem zaznaczyć należy, że, jak obliczenia wykazały, w $\frac{9}{10}$ na drugie zapytanie, czy „Kurs spełnił swoje zadanie“ otrzymano odpowiedzi pozytywne.

F i z y k a.

1) „Wiele rzeczy, których zupełnie nie—lub bardzo mało przerabiałem w seminarjum z powodu braku odpowiednich

przyrządów, lub tylko kredą na tablicy. Tu na kursie zaś cały szereg ćwiczeń-doświadczeń przerobionych na przyrządach pogłębił wiedzę moją z fizyki i dał mi możliwość w przyszłości kontynuowania samodzielnej pracy w tym kierunku.

2) „Na kursie ugruntowałem i pogłębiłem mą dotychczasową wiedzę przez pracę w pracowni, której odczuwałem brak po wyjściu ze szkoły średniej. Tam zdobywałem wszystko, a raczej wtlaczano mi wszystko na wiarę. Po skończeniu kursu dotychczasowa wiedza z martwej nieco się ożywiła. Przyjechałem na kurs fizyczny dlatego, że mię ten dział interesuje. Tu zdobyłem wskazówki i nowe zasoby energii do pracy nad zaspokojeniem tej ciekawości.

3) „Kurs fizyczny zorganizowany w Kizemieńcu pozwolił mi przypomnieć sobie wszystkie działy fizyki w obszerniejszym ujęciu, głównie przyczyniły się do tego ćwiczenia samodzielne na przyrządach w dużej ilości, a specjalnie ćwiczenia ilościowe. Największą zaletą kursu jest właśnie praca samodzielna słuchaczy. Przygotowałem sobie podstawę do dalszej pracy.

4) „Oddawna interesuję się fizyką—która była moim ulubionym przedmiotem z lat szkolnych. Niestety, z powodu niedostatecznego wyposażenia gabinetu fizycznego zakładu, w którym się kształciłem,—znałem fizykę tylko teoretycznie. Na kursie tym, który rozporządzał bardzo bogato wyposażonym gabinetem, spotkałem się może poraz pierwszy z prawie wszystkimi przyrządami z fizyki, co ogromnie przyczyniło się do pogłębienia mojej wiedzy na tem polu“.

5) „Kurs nie rozbudził we mnie zainteresowania naukowego, lecz spotęgował go, rozjaśnił mój horyzont naukowy, wskazał do wiedzy w tym kierunku nowe, nieznane mi drogi, przekonał mię, że fizyka nie jest martwym, książkowym przedmiotem, a jest nauką doświadczalną, bezpośrednio związaną z życiem. Rozbudził chęć stworzenia jak najlepszej pracowni fizycznej.

P r z y r o d a.

„Kurs dał mi rzetelne naukowe podstawy do rozwiązania wielu zagadnień z dziedziny nauk przyrodniczych, co do których w wielu wypadkach stałem na rozdrożu. Kurs rozbudził we mnie przede wszystkim zainteresowanie entomologją (przedewszystkiem na terenie, gdzie pracuję) oraz botaniką w dziale klasy jednoliściennych (traw i zboż), a to ze względu na obfitość tychże na ziemiach naszych, oraz ich przydatność gospodarczą dla Polski“.

obecnie stosuje się od pierwszych chwil nauczania. Wykłady na kursie były prowadzone drogą praktyczną, każda gałąź, jaką poruszano, była demonstrowana i w miarę możliwości bezpośrednio przez słuchaczy przerobiona; wobec prowadzenia w ten sposób nauki skorzystałem bardzo wiele i zakres wiedzy mojej o całe niebo wzniósł się“.

3) „Kurs biologiczny dał mi przedewszystkiem praktyczne zaznajomienie z fizyki, fizjologii roślin, następnie urządzenie wzorowego zielnika, akwarjum, terarjum, oraz w jaki sposób mam się posługiwać kluczem prof. Rostafińskiego przy oznaczaniu roślin. Mam pewne pojęcie o robieniu sekcji zwierząt, oraz sporządzaniu zbiorów owadów, ptaków i t. p.“

G e o g r a f j a.

1) „Przedewszystkiem zrozumiałam, że nauka geografji jest bardzo ważna. Nauczono mnie rzeczy praktycznych, jak: przekrój, obliczanie pola zapomocą kalki milimetrowej, pomiaru wysokich przedmiotów z użyciem prymitywnego przyrządu, zwanego klinometrem, robienia itineraru i t. d. Pogłębiłam swoją wiedzę w ćwiczeniach praktycznych—nauczyłam się z rzeczy prostych robić przyrządy prymitywne, ale bardzo potrzebne przy wykonywaniu wymienionych ćwiczeń“.

2) „Kurs ten dał mi spory zasób wiadomości praktycznych, trochę metodyki nauczania, posługiwania się najprymitywniejszymi pomocami naukowymi własnego wyrobu i ogromne zamiłowanie do wycieczek najrozmaitszego typu. Kurs rozbudził moje zainteresowanie w kierunku geografji i morfologii“

3) „Tegoroczny kurs pogłębił moje wiadomości z nauki o Polsce, o którą to mi chodziło. Dotychczas miałem wiadomości bardziej nieuporządkowane, na kursie zaś pogłębiłem je i uporządkowałem. Kurs rozbudził we mnie zainteresowanie do nauki o Polsce, jej geografji i wogóle krajoznawstwa—oprócz tego nabrałem przekonania do geografji ogólnej“.

4) „Kurs geograficzny pogłębił i rozszerzył moją wiedzę w kierunku umiejętności posługiwania się mapą, korzystania z niej, oraz rozszerzył wiadomości co do geologii Polski, jej bogactwa i wynikającej stąd roli Polski w konjunkturze międzynarodowej“.

5) „Materiał naukowy, przerabiany na kursie, przysporzył mi wiele wiadomości z dziedziny geografji Polski i nauki o Polsce, a co najważniejsza, ćwiczenia i wypracowania pismienne pozwoliły mi przyswoić sobie wiele wskazówek, co do sposobu i metody prowadzenia takich ćwiczeń z dziećmi w szkole“.

J. R.

Bibliografja do poszczególnych zagadnień i tematów z działów wychowawczo-dydaktycznych.

Pragnąc umożliwić nauczycielstwu opracowanie zagadnień z działów wychowawczo-dydaktycznych na zasadzie niezbędnej do tego literatury naukowej, Kierownictwo Centralnej Biblijoteki Pedagogicznej będzie zamieszczać w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum bibliografję do poszczególnych tematów. Poniżej podaje się wykaz dzieł, potrzebnych do opracowania tematów: 1) o koedukacji, 2) współpracy domu ze szkołą.—

O KOEDUKACJI.

- A. Szycówna — Koedukacja w świetle psychologii dziecięcej „Nowe Słowo“ 1903.
- B. Trzaskowski — Różnice w duchowem usposobieniu młodzieży szkolnej męskiej i żeńskiej — Muzeum 1904 r.
- B. Centnerszwerowa — O wspólnem obu płci kształceniu w szkole średniej — Warszawa 1905 r.
- T. Męczkowska — Szkoły mieszane — Koedukacja. Warszawa. Arct 1906.
- „ „ Szkoły mieszane—Koedukacja—Warszawa 1920 r.
- „ „ Nauczanie wspólne (koedukacja) 1909. Encyklopedia wychowawcza tom VII.
- St. Pogorzelski — Koedukacja—Przegląd Pedagogiczny 1918 r. zes. 7—8
- St. Pogorzelski i Ludwik Wicher — Koedukacja w szkołach średnich Łódź 1925. Pamiętnik I i II Konferencji dyrektorów państwowych i prywatnych szkół.
- K. Missona — Z Brzeskich doświadczeń wychowawczych, Brzesko 1919 r.

- M. Dugard — La Coéducation des sexes aux Etats Unis
Revue Pedagogique 1894—mars.
- Giroud—Cempuis — Coéducation des sexes—Paris—Schleiden.
- Hippeau — L'instruction publique aux Etats Unis — Le même
enseignement convient il aux deux sexes? (Revue
de la métaphysique et de morale 1900 — mars)
- Meylan Th. — La coéducation des sexes — Bonn 1914.
- E. Pieczyńska — Coéducation des sexes (Revue de morale
sociale — 1900.)
- Rapport de M-me Marie Lacour sur la Coéducation (Congrès.
international de la condition et des droits des fem-
mes 1900).
- Rapport sur l'instruction primaire à l'exposition universelle de
Philadelphie en 1876 — chapitre VI page 127—146
est consacré à la coéducation — Paris).
- S. Poirson — La coéducation, ses causes, ses effets, son
avenir 1911.
- I. Brèchet — La coéducation dans l'enseignement secondair
Quinzaine universitaire 22.II.22 r.
- Paul Geheeb — Coéducation des sexes — Genève. La feuille
N. 65—72—79—93—107—114.
- Ad. Perrière — La coéducation de sexes, Genève Societé
generale d'imprimerie
- Mrs. Mariella Johuson — La conservation de l'enfant et la
Coéducation — Pour l'ère nouvelle Nr. 31—1927.
- Les écoles nouvelles à la campagne. Pour l'ère nouvelle —
Avril 1925.
- Nouveau Dictionnaire de Pédagogie et de l'Instruction primaire
—publié sous la Direction de F. Buisson. Paris
1911 p. 289 „Coeducation des sexes“.
- E. Huguenin — La coéducation des sexes. Delachaux et Niest-
le Paris.
- Susanne Engelmann — Die Erziehung des Mädchens. Quelle
u. Meyer. Leipzig 1929.
- M-me Dr. Mathilde Vaerting — Wahrheit u. Irrtum in der Ge-
schlechter Psychologie. Karlsruhe—G. Braun.
- K. E. Palmgren — Erziehung fragen vol. VI de la Bibliothe-
que Pedagogique International. Alfenburg — Bonde
1904 p. 20.
- H. Hoffmann — Gemeinsame Erziehung von Knaben u. Mäd-
chen — Berlin — Gordes u. Nadel 1903.
- Anna Siemsen — Die Gemeinsame Brziehung der Geschlechter.
Quelle u. Meyer—Leipzig.
- Fr. Hertlieb — Die freie Waldorfschule in Stuttgart—1926.
- E. Kalisko — Bilder aus der freien Maldorfschule. Stuttgart
1927.

- Dr Hanna v. Pestalozza—Eer Streit um die Koeducation in den letzter 30 Jahren in Deutschland. Langensalza 1922.
- B. Rasmusson — Obszczestwiennaia szkoła.
- N. Krupskaja—Woprosy narodnawo obrazowanja. Berlin 1921.
- Russkaja szkoła za rubeżom 1925. Praga. Kniga 13—14.
- Nowyje idei w pedagogikie. Sbornik Nr. 4 Sowietskoje obuczenje. CPB. 1914.
- E. I. Ewergetow — Malcziki i dziewoczki w sowetskoj szkole. Pedagogiczeskaja Biblijoteka 1928.
- Badiey I. U. — The possibility of coeducation in english preparatory and other secondary schools.
- Cennedy I. S. — Identical education and coeducation—(New. Eug. Jour. Ed 2. 63).
- Clarke E. H. —Sex in Education—Boston.
- Tutwiler I. — Coeducation charäcter 1891.
- Winter Carl; Badey I. H. Coeducation in Practice. London 1914.
- Woods A. — Advence in Coeducation. Sidawick et Jackson L. T. D.
- Basil I. Gimson, B. Sc. — Bedales Scools, Petersfield, Naute The New Education Nellowship.
- The mixed School astudy of Ceoducation by B. A. Howard — London 1928.

WSPÓŁPRACA DOMU ZE SZKOŁĄ.

ŹRÓDŁA POLSKIE.

Rocznik Pedagogiczny:

- 1) **T. I Rok 1921** (Warszawa 1923, Książnica Polska T. N. S. W.)
- H Orsza — Radlińska: Historia wychowania, Str. 33—46.
- M. Janelli: Ustrój administracji wychowania publicznego w Polsce Str. 79—88-
- St. Świdwiński: Z zagadnień wychowawczych szkolnictwa Str. 136—149.
- St. Świdwiński: Z prac programowych na Zachodzie. Str. 393—460.
- E. Nowicki: Polskie instytucje oświatowe z r. 1921. Str. 470—478.
- 2) **T. II. Rok 1924** (Warszawa 1924 Ks. P. T. N. S. W.),
- H. Rowid: O szkole twórczej. Str. 49—63.
- A. Rudnicki: Dom i Szkoła. Str. 121—126.
- E. Nowicki: Rozwój prac oświatowych w latach 1922—1923 Str. 214—228.
- J. Bojasiński: Ustawodawstwo szkolne w Anglji, Stanach Zjedn. i Francji 1918—1923. Str. 229—238.

M. Sokalowa: O austrijskiej reformie szkolnej. Str. 238—255.
M. Ziemnowicz: Reforma szkolnictwa średn. we Francji. Str. 255—259.

M. Sokalowa: Wszechbrytyjska Konferencja Oświatowa. Str. 264—268.

Kronika Polska, Kronika światowa, bibliografja Str. 319—541.

3) T. III. Warsz. 1928.

J. Bojasiński: Ustawa włoska o szkolnictwie średniem, Str. 118—125.

J. Magiera: Reforma szkolnictwa średniego w Czechosłowacji. Str. 125—132.

G. Krogh—Jensen: Szkolnictwo duńskie. Str. 132—139.

M. Ziemnowicz: Szkolnictwo niemieckie po wojnie światowej. Str. 154—175.

Kronika polska, Kronika światowa, bibliografja. Str. 187—438.

4) Dziennik Urzędowy Min. W. R. i O. P.

5) " " Kurator. Okr. Szk. Krakowskiego.

6) Projekt ustawy o szkolnictwie średniem ogólnokształcącym Warsz. T. N. S. W.

7) Projekt ustawy o ustroju szkolnictwa. Warszawa 1927.

8) A. Rudnicki: Ustrój wewnętrzny szkoły średniej w-g Związku. (Zagadn. szkoln. polskiego Nakł. Z. Z. N. P. Ś. S. Warszawa 1924).

9) Celestyna Staszkiwicz-Podlisecka: Współdział szkoły i domu rodzicielskiego w wychowaniu dzieci. Poznań 1921.

10) O szkołę polską. Protokół Zjazdu nauczycielstwa. Lwów 1918 Nakł. Ks. T. N. S. W.

11) Pokłosie pracy oświatowej w latach 1880—1928. Nakł. Z. Z. N. P. Ś. S. Warszawa 1928.

12) Wydawnictwa „Zjednoczenia Zrzeszeń Rodzicielskich” w Polsce:

a) J. J. Bzowski: Zjednoczenie Zrzeszeń Rodzicielskich, jako jedna z doby sanacji współczesnych stosunków wychowania w Polsce—Warszawa 1925.

b) Z. Jankowska: Rys historyczny organizacyj rodzicielskich w Polsce. Warszawa 1925.

c) J. J. Bzowski: Jak założyć i poprowadzić nowe lub ożywić dawne Rodzicielskie Koło Szkolne przy szkole średniej. Warszawa 1926.

d) Stanowisko Zj. Z. R. w P. w sprawie zamierzonej reformy szkolnej. Warszawa 1926.

e) J. J. Bzowski: Szkoła a organizacje rodzicielskie. Warszawa 1926.

f) Kilka słów w sprawie ustosunkowania się władz oświatowych do organizacyj rodzicielskich. Warszawa 1926.

- g) Zjedn. Z. R. z P. w pierwszym okresie rozwoju Warszawa 1926.
- h) 1-y Ogólno-Krajowy Zjazd Przedstawicieli Zrzeszeń Rodzicielskich w Polsce. Warszawa 1927.
- 13) Sprawozdanie z działalności Zarządu m. st. Warszawy. Warszawa 1927.
- 14) L. Bandura: Nowe szkoły w Niemczech („Życie szkolne“ 9 z IX. 1929)
- 15) St. Ciesielska-Borkowska: Reforma szkolnictwa we Francji na tle społeczno-ekonomicznych warunków chwili obecnej. Kraków. 1928.
- 16) J. Zawadzki: Samorząd szkolny—Warszawa.
- 17) H. J. Rygier i K. Appelbaum—Jabłonowski: Szkolnictwo w Szwecji. Warszawa 1919.
- 18) J. Hellmann: Ustrój szkolnictwa w Anglii. Warszawa 1924.
- 19) J. Lewicki: Nowe szkoły w Anglii, Francji, Niemczech i Szwajcarii. Warszawa 1922.
- 20) J. Dewey: Szkoła a społeczeństwo. Warszawa 1924.
- 21) St. Szczepanowski: Myśli o odrodzeniu narodowym. Warszawa 1923.
- 22) Księga pamiątkowa gimnazjum im. M. Reja 1906—1926. Warszawa 1927.
- 23) Sprawozdanie jubileuszowe 1872/4—1923/4 gimnazjum państwowego w Złoczowie.
- 24) A. W. Łunaczarskij: Szkoła pracy. Warszawa 1921.
- 25) Statut szkół Z. Z. N. P. S. Ś.
- 26) Regulaminy i statuty Kół rodzicielskich w szkołach państwowych i prywatnych.
- 27) Nowe-Tory, Nr. 1, 2, 3. Warszawa 1921. Organ Z. Z. N. P. S. Ś.
- 28) Wiek szkolny, dwutygodnik dla rodz. i wych. Warszawa R. 1.
- 29) Zjazd nauczycielski—Sprawozdanie ze zjazdu w Warszawie 14-17 IV 1919 Nr. 1—5.
- 30) Głos rodziny i szkoły Nr. 1—2. Płock 1925.
- 31) Sprawozdanie za r. 1928/29 1-go gimnazjum miejskiego w Warszawie.
- 32) W. Radwan: Postulaty w sprawie ustroju szkolnictwa w R. P. Warszawa 1925.
- 33) A. Patkowski: Wychowanie pokolenia w duchu demokratycznym idei współdziałania. Łódź 1922.
- 34) S. Jankowski: Rady, dozory i opieki szkolne. Warszawa 1928.

ŹRÓDŁA NIEMIECKIE:

1. G. Kerschenssteinor: Bogriff d. Arbeitsschule Lipsk—Berlin 1922,
2. R. Seidel: Arbeitsschule Zürich 1910,
3. Die deutsche Schulreform wyd. Zentralinstytut für Erziechnung und Unterricht, Lipsk 1920,
4. Reichszschul-konferenz Lipsk 1920,
5. Ellernabende, Elternbeiräte, Schülervereine, Schüterschüsse und Schülerratsin Preussen. Nach dem amtlichen Bestimmungen. Halle a. d. S. 1922,
6. Jahresberichte d. Hoheren Lehranstalten in Preussen
7. Jahrbücher d. Zentralinstytut für Erziehung und Unterricht,
8. T. Frankowski: Die Aufgaben der Elternvereine. Wien 1921,
9. Dr. J. Gehring: Mütter—u. Ellernabende. Meissen 1928.

ŹRÓDŁA ANGIELSKIE (amer.)

1. Biennial Survey of education wyd. Department of the interior — Burean of education. Washington 1924.
2. Suggestions for the observance of American Education Week Washington 1924.
3. Child Health Program for Parent — Teacher Asseciations Washington 1924,
4. Report of the Twelfth Annual Conference of Educational Assocations London 1924,
5. J. Buttervorth. The parent — teacher Association and its work N-York 1928,
6. Masen Spragne Martha: Parents and Teachers Boston.

ŹRÓDŁA FRANCUSKIE.

1. La collaboration de l'Ecole, at de la Famille (Bureau International D'Education) — Geneve 1929,
2. A. Marcarelle — La question scolaire Paris 1921.

Pren. rocz. zł. 6. półrocz. zł. 3 r. pojed. 60 gr. Konto P.K. O. Nr. 30365.

Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOŁ., KURATORJUM.

Drukarnia I. Feigla i B. Litwakowej Równe. XIII-tej Dywizji 2.